

Ona yurti - oltin beshiging

TONG yulduzi

№ 23-24
(66460-61)

2004 yil
7 iyun - 20 iyun

Gazeta 1929 yil
1 avgustdan chiqa
boshlagan

O'zbekiston bolalari
va o'smirlarining gazetasi

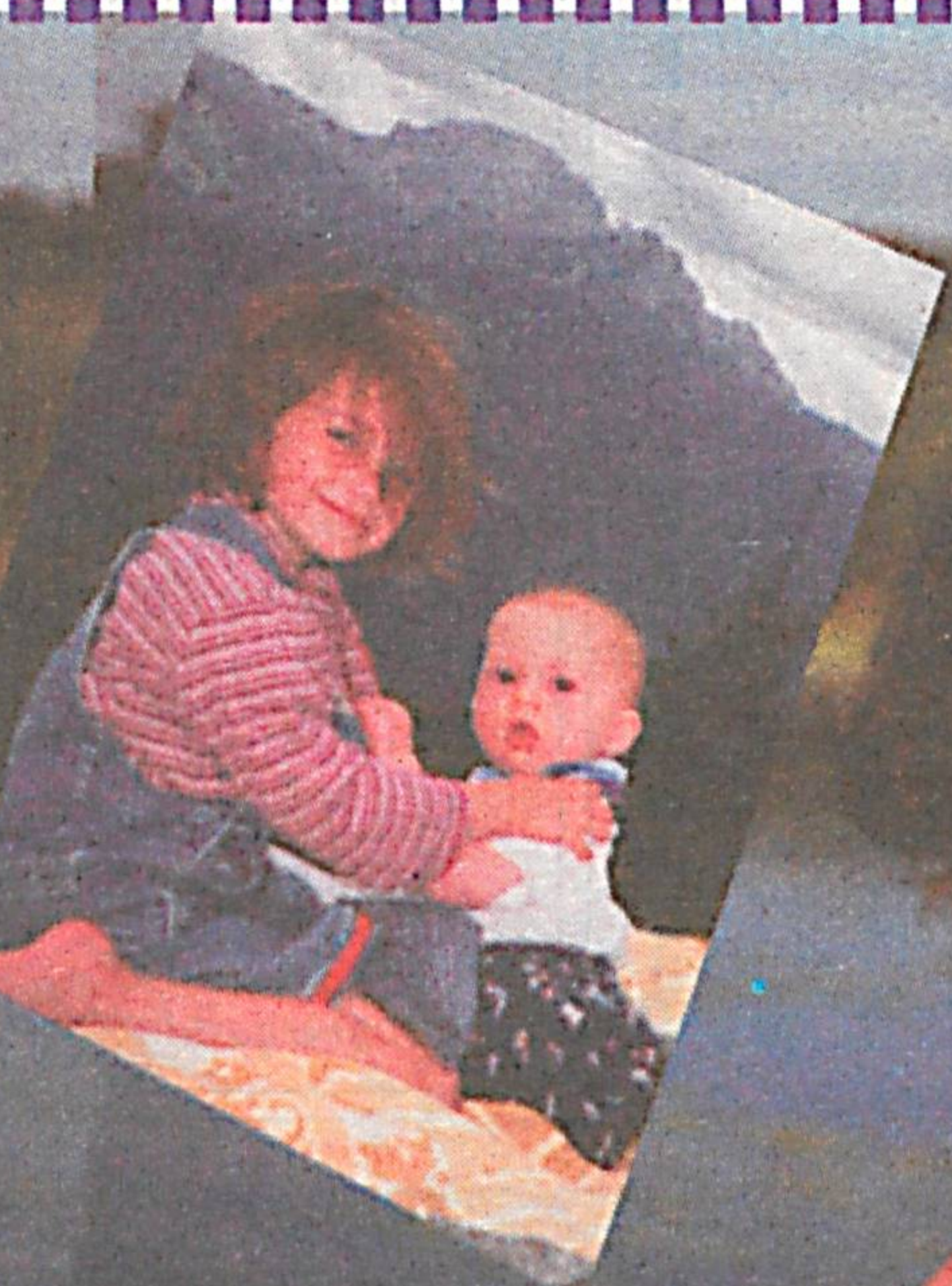
Muassislar:

O'ZBEKISTON MATBUOT VA AXBOROT AGENTLIGI,
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI,
«KAMOLOT» YOSHLAR IJTIMOY HARAKATI.

Nihoyat biz orziqib kutgan sarguzashtlarga boy yozgi ta'til kunlari ham boshlandi. U o'zining ilk kunlaridanoq bizni juda xushnud qildi, «Xalqaro bolalarni himoya qilish» kunini tantana qildik. Shu kuni jajji singlim mendan: «Opajon, bizni kim, nimadan himoya qiladi?» deb so'rab qoldi. Unga, bizni davlatimiz, yurtboshimiz, ota-onalarimiz himoya qilishadi, deb javob berdim-u biroz o'ylanib qoldim. Darhaqiqat, nimadan himoya qilishadi?..

Birlashgan Millatlar Tashkiloti bolalar jamg'armasi «Yunisef»ning bergan ma'lumotlariga qaraganda, yer yuzida 5 yoshgacha bo'lgan 35.500 nafar bola davolanishi mumkin bo'lgan kasalliklar natijasida dunyodan ko'z yumarkan. Demak, bolalarni urushlardan, qashshoqlikdan, turli baxtsiz hodisalar, tabiiy ofatlar, kasalliklardan himoya qilish lozim ekan. Yana oramizda soddadil, ishonuvchan bolajonlarimizni o'zining zulmat dunyosiga yetaklovchi qabih niyatli-manfur kimsalar ham yo'q emas. Yoshlarni to'g'ri yo'ldan ozdirib, muqarrar o'lim sari yetaklovchi, o'z yurtiga, millatiga, ota-onasiga qarshi qilib qo'yuvchi «Asr vabosi» deya nom olgan giyohvandlik, terrorism, ekstrimizm kabi illatlar ham borki, bizni ulardan ham himoya qilish lozim ekan.

Bu narsalarga boshqa davlatlarda qanchalik ahamiyat beriladi bilmadim-u bizning yurtimizda juda katta e'tibor bilan qaraladi. Bizga yurtning ertasi, kelajagi, deya ta'rif berishadi. Puxta bilim egallashimiz, miriqib dam olishimiz, hunar o'rganishimiz uchun barcha sharoitlarni muhayyo qilishadi. «Kamolot» va «Kamalak» tashkilotlari bizni yanada jiplashtirsa, «Bolalar», «Qizil yarim

KIM DAN YOKI NIMADAN HIMOYA QILISHADI?

oy», «Sen yolg'iz emassan», «Sog'lom avlod uchun» kabi jamg'armalar salomatligimiz haqida qayg'uradi. «Bolalar sportini rivojlantirish» jamg'armasi, «Umid nihollari», «Barkamol avlod» kabi ommaviy sport o'yinlari sog'lom va baquvvat bo'lib kamol topishimiz uchun xizmat qiladi. Ixtiyorimizdagi bilim maskanlari, litsey va kollejlilar, musiqa maktablari, fan va kasb-hunar to'garaklarini sanab adog'iga yetib bo'lmaydi. Bo'sh vaqtlarimizni maroqli o'tkazishimiz uchun esa

soya-salqin oromgohlar barpo qilingan. Muhimi, qayerda bo'lmaylik, uydami, mahalladami, dam olish maskanlaridami, o'zimizga bo'lgan e'tiborni, mehrni, g'amho'rlikni chuqur his qilib turamiz. Shunday ekan, biz ham xalqimiz, mehribon yurtboshimizga munosib e'tiqodli farzandlar bo'laylik. Ular ishonchini oqlashga astoydil harakat qilaylik.

*Malohat TO'XTAYEVA,
«Yangi avlod» klubi a'zosi.*

KIMYO MO'JIZAKOR FAN

Yaqinda litseyimizda kimyo faniga bag'ishlangan tadbir bo'lib o'tdi. 7-«A» va 8-«B» sinf o'quvchilari ishtirokida tadbir bo'lib o'tdi. Tadbir boshlanishining o'ziyoq tomoshabinlarni lol qoldirdi. Chunki bu shartda o'quvchilar o'zlari o'rgangan qiziqarli tajribalarni o'tkazishdi. Hayrat va hayajon to'la zalda o'quvchilar kimyo fanini endigina o'rgana boshlagan 7-sinf o'quvchilarining mahoratlaridan ta'sirlanishdi. Kimyo faniga umuman qiziqmaydigan o'quvchilar ham tadbir ishtirokchilarini turli - tuman savollarga «ko'mib tashladilar». Ularni kuzatib turgan kimyo fani o'qituvchilarimiz Jo'rabek Qurbonov va Sevara Nabiyeva bundan keyin kimyo fanining ixlosmandlari yanada ko'payganidan mamnun bo'ldilar.

E.AKROMOV,

Andijon viloyati, Ulug'nor tumanidagi 16-litsey maktabi o'quvchisi.

SEHRGAR BO'LIB QOLSAM...

*Sehrgar bo'lib qolsam,
Tayoqni qo'lga olsam.
Shokoladdan bog' qilsam,
O'ksik qalbni tog' qilsam.*

*Ota-onam fikrini,
Bir-biriga mos qilsam.
Ezgulik g'olib bo'lgan,
Ertaklarni rost qilsam.*

*Urishqoq bolalarni,
Do'st qilsam ahil, inoq.
Marsda hayot bor - yo'g'in,
Aytib berolsam shundoq.*

*Sehrgar bo'lib qolsam,
Hech kim ikki olmasdi.
Mehribontlik uyida,
Hecham bola qolmasdi.*

*Go'zala SATTOROVA,
Toshkentdagi 95 - maktabning 4 - «B» sinf o'quvchisi.*

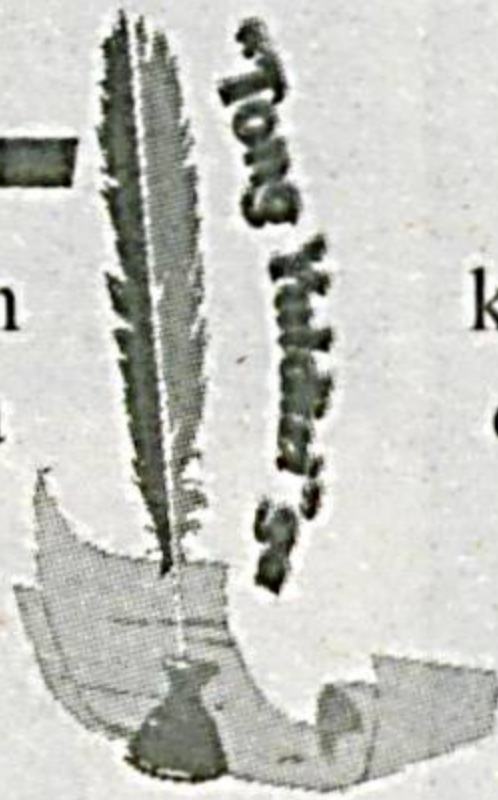

BILIMDONLAR O'YINI

Bizning Andijon tumanidagi Mirzo Ulug'bek nomli 3 - gimnaziya-internatimizda joriy o'quv yilida «Qilni qirg yorib...» intellektual o'yini yo'lga qo'yildi. Darslardan bo'sh vaqtimizni mazmunli o'tkazishimiz hamda bilimlarimizni yanada boyitishimiz maqsadida uyushtirilgan mazkur bilimdonlar o'yinidagi detektiv, huquqiy hamda mantiqiy savollar ishtirokchilarning ham, biz tomoshabinlarning ham rosa «boshimizni qotirdi-da».

Nurillo NO'MONOV, 9 - sinf o'quvchisi.

Sardora bilan Sevinch bir mahallada turishardi. Uylari ham yaqin bo'lgani uchun ota-onalari ularni bir sinfga berishdi. Goh urushib, goh yarashib,

kamsitadigan odat chiqardi. Qizlar bilan kelayotganda u bilan so'rashishni o'ziga or deb bilardi.

boshladi, hatto uylarini garovga qo'yib, jarima hisobida davlatga topshirishdi. Sardora endi avvalgidek manmanlik qilmas, boy-badavlat dugonalari esa undan yuz

DARZ KETGAN DO'STLIK

9-sinfni ham bitirishdi va yana bitta litseyga o'qishga kirishdi. Sardora o'qishni uncha xohlamas, litseydagi ayrim qizlar bilan kim o'zarga kiyinishni yoqtirardi. Sevinch esa sipogina, buning ustiga kamsuqum qiz bo'lgani uchun Sardora uni

Lekin Sevinch bunga e'tibor qilmas, bor alamini o'qishdan olardi. Oqibatda litsey direktori uni oliy o'quv yurtiga imtiyozli kirishiga yo'llanma berdi. Bu Sardoraga juda alam qildi. Oradan ancha vaqt o'tgach, Sardoraning dadasini ishlari ortga keta

o'girib ketishgandi. Shundagina u Sevinchni ana shu takabbur dugonalariga almashtirganiga juda achindi. Ammo endi kech bo'lgandi. U Sevinchdan kechirim so'rash uchun yoniga bormoqchi, ammo Sevinch uni kechirarmikin?

Shoxsanam RO'ZMETOVA,

Xorazm viloyati, Xazorasp tumanidagi 45-maktabning 9-«B» sinf o'quvchisi.

SPORT ZALI QURILADIGAN BO'LDI

Bizning maktabimiz 1983 yildan buyon faoliyat yuritib keladi. Bizning maktabimiz tumanimiz bo'yicha bilim berish salohiyati yuqori bo'lgan maktablardan biridir. Ammo shu maktabimizda anchadan buyon sport zali yo'q edi, jismoniy tarbiya darslari ham o'lda-jo'lda o'tkazilardi. Ammo maktabimizga jismoniy tarbiya darsidan Tallen aka Latipov kelganlaridan keyin ko'p narsa o'zgarib ketdi. Birinchi navbatda sport maydonchamiz qaytadan jihozlandi. Biz albatta bundan xursandmiz, ammo qish kunlarida sport maydonchasida yugurib bo'lmaydi-ku. Yaqinda maktabimiz direktori Q.Boboqulov majlislarning birida sport zali va to'garaklar uchun qo'shimcha yana beshta xona qirulishiga chizmalar

tayyor, endi uni qurishga ta'til kunlari kirishilishini ta'kidlab o'tdilar. Biz bundan albatta xursand bo'ldik. Nihoyat, sport zali quriladigan bo'ldi.

Salimjon TO'RAYEV,

Samarqand viloyati, Narpay tumanidagi 25-maktabning 7-sinf o'quvchisi.

KASB TANLASHDA ADASHMANG

Mana, yana bir o'quv yilimiz poyoniga yetdi. Ko'pchilik bitiruvchilar qanday kasb tanlash haqida «bosh qotirishyapti». A.To'laganov nomli 7-o'rtta maktabning 9-sinf o'quvchilari esa bu haqida avvalroq o'ylab qo'yishgan ko'rinadi. Bunga ular bilan qilgan suhbatimiz davomida amin bo'ldik:

Farida G'OFUROVA:

- Men bolalarni juda ham yaxshi ko'raman. Ularni betob bo'lib, azob chekishlarini istamayman. Yoshligimdan bolalar shifokori bo'lishni istardim. Kelajakda shifokor bo'lib, bemorlarni tezda oyoqqa turib ketishlariga yordam bermoqchiman.

Mahfuza RASULOVA:

-Men kichikligimdan chiroyli ko'ylaklar tikishga, ularni rasmlarini chizishga juda qiziqardim. Qiziqishimni payqagan dadam tikuv mashinasi olib berdilar. Bo'sh vaqtlarimda o'zinga va singlimga ko'ylaklar tikiyapman. Kelajakda esa tikuvchi-modelyer bo'lib, kelinlarimiz ko'rkiga ko'rk qo'shadigan liboslar, o'zbek qizlari uchun chiroyli va jozibador modellar yaratmoqchiman.

Muhabbat RAHMATULLAYEVA:

-Onam va opamning izidan borib, o'qituvchi bo'lmoqchiman. Yana ustozimiz Klara Ahmedovanning dars o'tish uslublari menga juda yoqadi. Ularning darsini intizorlik bilan kutaman. Niyatim-ularga o'xshagan fidoyi inson bo'lish.

Saodat NAZAROVA:

-Men O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini qunt bilan o'rganyapman. Niyatim-kelajakda Toshkent yuridik kollejiga kirib, huquqshunoslik kasbini egallash.

Zilola TO'LAGANOVA:

- Mening orzularim juda ko'p... Bu yil bir qator to'garaklarga qatnashdim. Endi bemalol turli shirinliklar, tortlarni pishira olaman. Navbatdagi orzuim til o'rganish. Kelajakda Jahon tillari Universitetiga o'qishga kirib, tarjimonlik kasbini egallamoqchiman.

Kamola ERGASH qizi suhbatlashdi.

«Tong yulduzi»ga rahmat!

Qadri «Tong yulduzi», yodingda bo'lsa, avvalgi sonlaringdan birida «Bolalar bog'chasida o'qiyamiz» nomli tanqidiy maqolam chop etilgandi. Unda maktabimizning avariya holatiga tushib, ag'anab tushganiga uch yil bo'lganligi, biz esa bolalar bog'chasida o'qib kelayotganimiz haqida yozgandik. Shundan so'ng, bitmay yotgan maktabimiz hovlisida jonlanish sezilib qoldi. Yuk ko'taruvchi kran ham joyidan qozg'alib qoldi. Bu «jonlanish»dan hammamiz juda quvondik, ayniqsa, maktabimiz ma'muriyati. Ular maktub yo'llaganim uchun mendan, uni sahifangda chop etganing uchun sendan minnatdorlar, «Oh»imiz kattalarimizga yetib borgani rost bo'lsin-da, ishqilib.

Fazilat MEHMONOVA,

Qashqadaryo viloyati, G'uzor tumanidagi Juma Boymurodov nomli 36 - o'rtta maktabning 9 - sinf o'quvchisi.

USTOZIMGA

(Ushbu she'rinni birinchi o'qituvchim Dilfuza Gapparovaga bag'ishlayman)

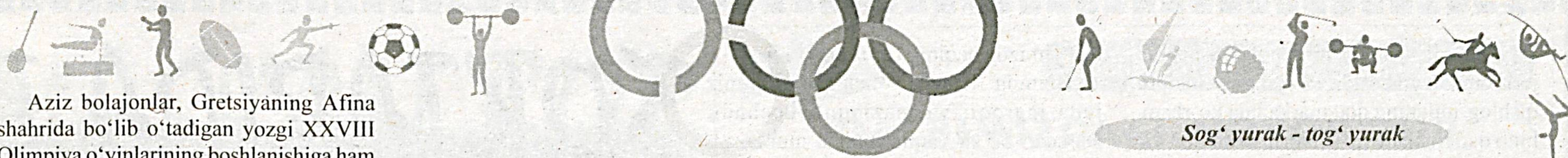
Maktabga qadam qo'ygan ilk kunim,
Hayajondan titraydi qo'limga gulim.
Kimningdir daldasiga tashna bu dilim,
Meni tabassum-la qarshi olgan kim?

Onamdek mehribon, munisa ayol,
«Maktab yoqdimi?» deya beradi savol.
Qo'limga ilk bora tutqazgan qalam,
Bilimlar qasriga yetaklar har dam.

Sho'xtlik, erkalgimiz ko'tarar bardam,
Ustozim, Siz mening ikkinchi Onam!
Bugun yana turibman dilda hayajon,
Siz bilan xo'shlashay qanday onajon?

Ko'zlarimiz to'qnashib ketsa nogahon,
Yig'idan o'zimiz to'xtatish gumon!?

Nodira MAJIDOVA,
Toshkentdagi 70 - o'rtta maktabning 4 - «A» sinf o'quvchisi.

Aziz bolajonlar, Gretsiyaning Afina shahrida bo'lib o'tadigan yozgi XXVIII Olimpiya o'yinlarining boshlanishiga ham sanoqli kunlar qoldi. Ayni kunlarda ushbu nufuzli musobaqani o'tkazish uchun katta qurilish va tayyorgarlik ishlari olib borilmoqda. Xo'sh, ushbu nufuzli musobaqaga yollanma olagan umidli sportchilarimiz unga qanday hozirlik ko'rishyapti.

Shu yil avgust oyida boshlanadigan Olimpiada o'yinlarida dunyoning 200ga yaqin mamlakatidan sportchilar ishtirok etadilar. 1996 yili Atlantada bo'lib o'tgan Olimpiya o'yinlarida ilk marotaba mustaqil jamoa sifatida ishtirok etgan hamyurtlarimiz 1 ta kumush va 1 ta bronza medalga sazovor bo'lgan edilar. O'shanda Armen Bagdasarov dzyudo bellashuvlarida shohsupaning 2-pog'onasidan, bokschimiz Karim To'laganov esa 3-pog'onadan joy olgandilar. 2000 yilda bo'lib o'tgan Sidney Olimpiadasida ham vakillarimiz muvaffaqiyatli ishtirok etdilar. Mustaqil O'zbekiston tarixida birinchi bo'lib andijonlik Muhammadqodir Abdullayev boks bo'yicha Olimpiya chempioni

bo'ldi. Shuningdek, erkin kurashchimiz Artur Taymazov kumush, iqtidorli bokschilarimizdan Rustam Saidov, Seogey Mixaylovlar esa bronza medali bilan taqdirlandilar.

Olamshumul yutuqlari tufayli jahon arenalarida yurtimiz bayrog'ini baland hilpiratib kelayotgan mohir

sportchilarimizning izdoshlari yanada ko'paymoqda. Bu yil Afina Olimpiadasiga ezgu niyatlar bilan yo'l olayotgan mamlakatimiz sportchilarining maqsadlari yanada ulkan: Ona yurtga oltin medallar shodasi bilan qaytish...

O'zbekiston terma jamoasi tarkibida eng ko'p yo'llanmani bokschilarimiz

Sog' yurak - tog' yurak

Chusovitina haqida gapirmaslikning iloji yo'q.

1992 yil Barselonada o'tgan Olimpiya o'yinlarida u oltin medalni qo'lga kiritgandi. Tinimsiz mehnatlari o'z samarasini berdi. U ketma-ket Olimpiya o'yinlarida g'alaba quchdi. Dunyo ahlini lol qoldirgan gimnastikachimizga «Afsonaviy gimnastikachi» deb nom berdilar. Bu

nomga munosib bo'lish uchun u yozgi Olimpiada o'yinlariga ham puxta hozirlik ko'ryapti. O'zbekistonimiz faxri bo'lmish Oksanadan bizning ham umidimiz katta.

Bugun Afinaga umid ko'zi bilan boqayotgan dunyo ahlining, shuningdek bizning ham maqsadimiz yagona - o'z sportchilarimiz g'alabasini ko'rish, ular quvonchiga sherik bo'lish.

Dildora NAZAROVA,
Toshkent
yuridik kolleji talabasi.

OLIMPIADACHILARIMIZGA OMAD YOR BO'LSIN

qo'lga kiritishdi. Ularning hozirgacha to'plagan yo'llanmalari soni 9 taga yetdi. To'lashboy Doniyorov, Bahodir Sultonov, Behzod Xidirov, Dilshod Mahmudov, Sherzod Husanov, Sherzod Abdurahmonov, O'tkirbek Haydarov, Igor Albarov hamda Rustam Saidov kabi «charm qo'lqop» ustalari Afina ringlarida Vatanimiz sharafini munosib himoya qilishlariga ishonamiz.

Gap olimpiyachilar haqida ketar ekan, bunday nufuzli musobaqada bu yil to'rtinchi bor ishtirok etayotgan afsonaviy gimnastikachimiz Oksana

«YOMON» AMAKINING SOVG'ASI

Mahallamizda Oybek ismli bir bola yashaydi. Biroz maqtanchoqligini aytmasam, o'zi yomon bolamas.

Bir kuni u o'ynagani ko'chaga chiqdi-da, to'p tepayotgan bir guruh bolalar bilan futbol o'ynay boshladi. Shu payt u zarb bilan tepgan to'p bir jahldor kishining hovlisiga uchib tushdi. Oradan hech fursat o'tmay ichkaridan «paq» etgan ovoz eshitildi. Katta darvoza ochilib, ichkaridan baland bo'yi, sochlari oppoq bir kishi chiqib keldi. Uni ko'rib Oybek orqa-oldiga qaramay qocha boshladi. Qolganlar esa boshlarini gunohkorana egib turishardi.

-Xo'sh bolajonlar, ta'tilga ham chiqib oldinglarmi?-so'radi haligi odam. Bolalar indamay bosh iring'ashdi.

-Uyimizda qurilish ishlari bo'lyapti. To'pingiz tig'li temirga kirib, yorilib ketgani chatoq bo'ldi-da...

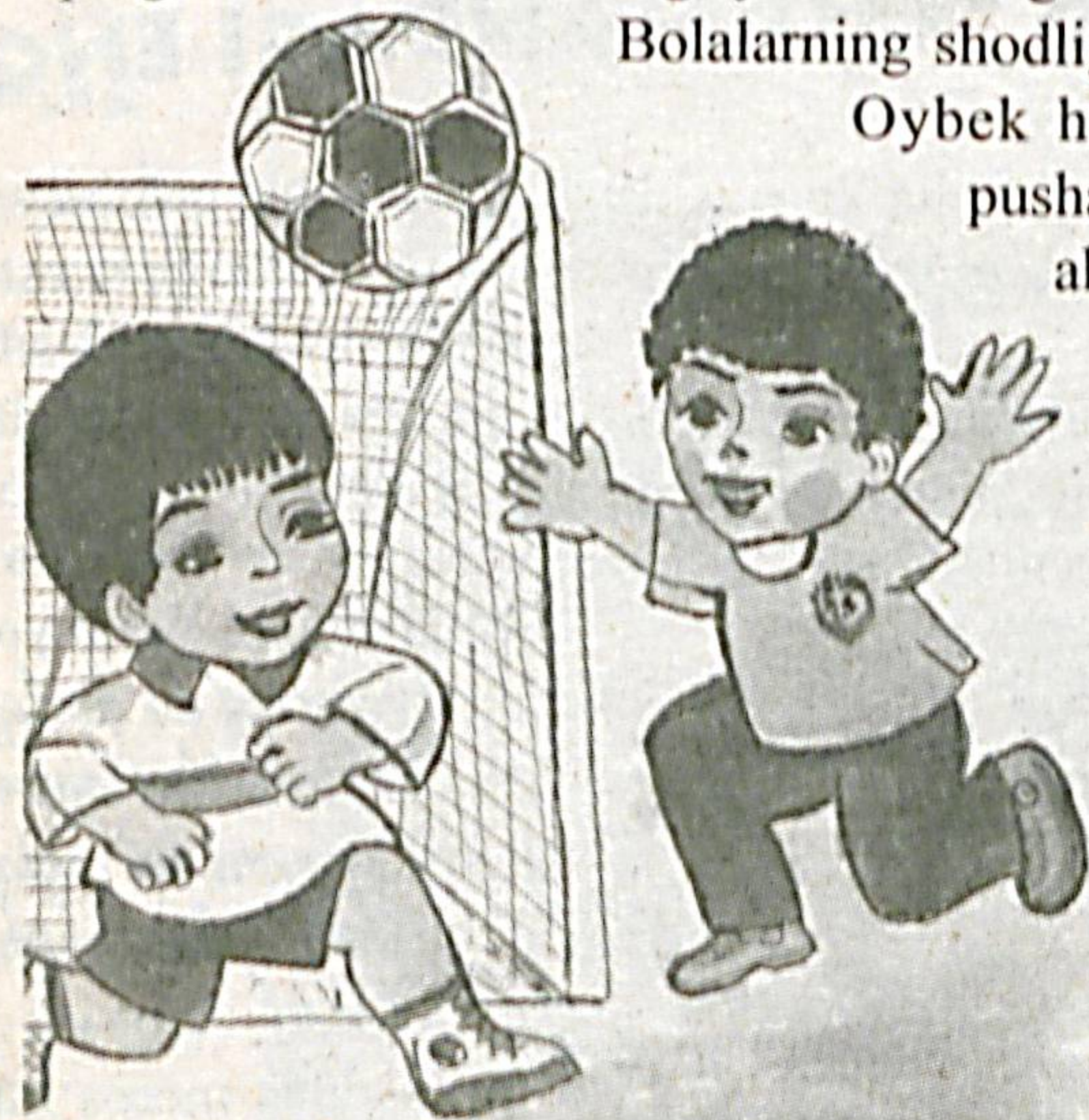
Ertasi kuni Sobir aka sport do'konlarini aylanib, futbol to'pi hamda bir xildagi sport kiyimlari sotib oldilar. Kechki payt hamma bolalarni bir yerga to'plab, sovg'alarini ularga topshirdilar. «Bolajonlarim, mana bular sizlarga. Sport bilan muntazam shug'ullanib, sog'lom va baquvvat bo'lib kamol topinglar. Axir siz bizning, yurtimizning kelajagisiz» dedilar.

Bolalarning shodligi ichiga sig'masdi.

Oybek ham qilgan ishidan pushaymon bo'lib, Sobir akadan uzr so'radi.

Maktab direktorining o'rinbosari bo'lib ishlaydigan Sobir akaning ko'rinishdan serjahl bo'lsa-da, aslida juda dili pok, samimiy inson ekanligini o'shanda bilib oldik.

Sardor MAJIDOV,
Toshkent shahar, Yunusobod tumanidagi
70 - o'rta maktabning 6 - «B» sinf o'quvchisi.

SPORT - MO'JIZALAR MAYDONI

Oyimning aytishlaricha, Rauf amakim bolaligida judayam nimjon bo'lganlardan buvijonim ko'p tashvishlanar ekanlar. Bir kuni oyim amakimni jahon va Yevropa chempioni Sobir aka Qurbonovning oldiga olib boribdilar-da, shunday nimjon bolalarni ham to'garagingizga olasizmi? deb so'rabdilar. Murabbiy ularni ko'rib: «xuddi shunday bolalardan ko'proq chempionlar chiqadi-da», degan ekan.

Oyim har kuni amakim bilan sport zaliga erinmay qatnayveribdilar. Bora-bora Rauf akamning o'zlari ham sportga juda qiziqib qolibdilar. Natijada salomatliklari mustahkamlanib, havas qiladigan darajaga yetibdi. Buning uchun oyim ham, buvim ham Sobir akadan hali-hanuz minnatdorlar. Qishlog'imiz bolalariga sport bilan shug'ullanish lozimligini bot-bot eslatib turishlari ham shundan...

Bugungi kunda O'zbekiston va Osiyo chempioni unvoniga sazovor bo'lgan Rauf amakim Buxoro tumanidagi Madaniyat jamoa xo'jaligining Dehoji qishlog'ida yoshlarga sambo sirlarini o'rgatib kelmoqdalar.

Nimjon bolalarni polvonga aylantiradigan sportni mo'jizalar maydoniga o'xshatgim keladi.

Fotima RAVSHANOVA, Buxoro viloyati, Buxoro tumani.

Yozgi ta'til boshlandi. Qizlar-ku, ko'proq uy ishlari bilan band bo'ladilar. Biz o'g'il bolalar bekorchilikdan rosa zerikardik...

Yozgi ta'til kunlarimizning maroqli o'tishi uchun «Futbolimiz kelajagi» turniri tashkil etilgani ayni muddao bo'ldi-da. Bu turnirning asosiy maqsadi O'zbekistonda

futbolni yanada rivojlantirish va bolalarni jismonan sog'lomlashtirish, ular bilan tarbiyaviy ishlar tashkil etish, oralaridan iqtidorli futbolchilarni tanlab olish, ichki yosh guruhdagi g'oliblarni aniqlash, bolalarning turli oqimlar ta'siriga berilib ketishlarini

MAHALLAMIZDA FUTBOL TURNIRI

oldini olishdan iborat.

Bunday musobaqalar bizning qishloq'imizda ham mahalla oqsoqollari, pedagogik tarbiyachilar, mahalla murabbiylari tomonidan uyushtirilyapti. Musobaqa nizomida ko'rsatilganidek, jamoalarni tashkil qilish, musobaqalarni o'tkazish,

musobaqaga rahbarlik qilish kabi shartlari to'latokis bajarilmasada, bu musobaqalarning ta'til kunlarimizni maroqli o'tishiga hissa qo'shayotgani aniq. Chunki oramizda futbolni jon-dilidan sevmaydigan birorta ham bola topilmaydi.

«Futbolimiz kelajagi» kubok musobaqalarining respublika bosqichi o'yinlarida ham ishtirok etsak, mahallamiz sharafini himoya qilsak, deymiz.

Rustamjon MALLAYEV,
Farg'ona viloyati, Uchko'prik tumanidagi G'anchi qishlog'i.

SOKTARIDA BIR MASKAN BOR

2002 yil qishlog'imiz bolalari uchun juda omadli yil bo'ldi. Mo'jazzina Soktari qishlog'imizning qoq markazida ko'rkam bino qad rostladi va iqtidorli, bilimdon va zukko o'g'il-qizlarni o'z bag'riga oldi. Bu qanday bino ekanligini anglagandirsiz? Fransuz tiliga ixtisoslashtirilgan litsey. Biz bu tilni zo'r ishtiyoq bilan o'rganyapmiz. Litseyimizga tez-tez kelib turadigan fransuzlar bilan o'z tillarida bemaol tillasha olamiz. Ular bilan qilgan savol-javoblarimiz, qiziqarli suhatlarimiz jarayonida bizning bilimimizni sinab borishadi.

Litseyimiz 2004 yil, 1 martda mustaqillikka erishib, qator imkoniyatlarni qo'lga kiritdi. Jumladan, biz o'z hisob raqamimizga, homiylarimizga ega bo'ldik. Ular savovatli, serximmat ota-onalarimiz. Ayniqsa, sardorimiz Abdurashid Hasanovning bizga ko'rsatayotgan cheksiz mehmuruvvatlari tahsinga loyiqdir.

Maktabim - seni maqtagum

Yana, sevimli fanlarimiz uchun qo'shimcha soatlar ajratildi. Bizga A.Hasanov, T.Sadriyeva, A.Madatov, S.Abdullayev, D.Xasanova, L.Qodirova, S.Afoqova, M.Bo'ronova, M.Xayriddinova singari o'z kasbining fidoiysi bo'lmish bilimdon va talabchan ustozlarimiz saboq berishadi. Ular qatorida fransiyalik Glodilte xonim ham bor. Bu xonim bizga dars beribgina qolmay, Fransiya haqidagi bilimlarimizni yanada boyitib boradilar. Ustozlarimiz bizga xuddi o'z ota-onamizdek mehribonlar. Suyunsak, birga suyunishadi, kuyunsak, kuyunishadi. Qo'lga kiritgan har bir yutug'imizni o'zlarinikidek bilishadi. O'tgan o'quv yilida litseyimizni tamomlagan 24 nafar o'quvchining bariga respublikamizning turli o'quv yurtlari talabalari bo'lish nasib etganda ularning quvonganlarini bir ko'rsangiz edi. Fan olimpiadalarida qatnashgan 27 nafar o'quvchilarimizdan 22 nafari faxrli o'rinni egallashganda, ulardan 3 nafari viloyat miqyosida 2-3-o'rinni qo'lga kiritib qaytishganda,

litseyimizda haqiqiy bayram bo'ldi. Bizning litseyda o'tkazgan vaqtimiz juda maroqli va mazmunli kechadi. Darsdan bo'sh vaqtlarimizda muntazam faoliyat ko'rsatayotgan matematika, fransuz tili, tarix, ona tili va adabiyot, fizika to'garaklariga qatnamiz, kompyuter sohasidagi bilimlarimizni boyitamiz, sport maydonchamizda turli musobaqalar uyushtiramiz. Turli tadbir va tantanalar, she'rxonlik kechalari o'tkazamiz. Bu ibratli ishlarning bariga internatimiz direktori «O'zbekiston xalq o'qituvchisi» Abdurashid aka Xasanov bosh-qoshlar.

Yaqinda litseyimizda «Men mehmuruvvatni qanday tushunaman?» mavzuida insholar tanlovi bo'lib o'tdi. Ustozlarimiz Temirov opa Sadriyeva, Dildora opa Hamroyevalar har bir inshodagi ajoyib, yangi fikrlarni topib, ularning mag'zini chaqib beradilar. Shu tariqa bizni yanada teranroq o'ylashga, fikrlashga, hayotdan ajoyib tashbehlar topishga, badiyalikka e'tibor berishga undadilar. Tanlov g'olibini aniqlashda nafaqat ustozlarimizning, balki bizning ham fikr-mulohazalarimiz inobatga olindi. 8-sinf o'quvchisi Ozoda Farmonovanning yozgan ishnosi hammamizga ma'qul bo'ldi va uni bir ovozdin tanlov g'olibi deb topdik.

Biz ulg'aygach jurnalist bo'lmoqchimiz. Dastlabki qadamimizni esa aynan «Mehr va muruvvatni qanday tushunaman?» mavzuida insho yozishdan boshladik. Kelgusida yurtimiz ravnaqiga o'z ijodimiz, qalamimiz bilan hissa qo'shmoqchimiz.

Quyida maktabdoshlarimiz yozgan insholardan ayrimlarini e'tiboringizga havola qilmoqchimiz:

Feruza FOZILOVA,
Feruza BO'RONOVA,
Buxoro viloyati, G'ijduvon tumanidagi
63 - iqtidorli bolalar maktabi o'quvchilari.

U QALBDAGI NURAFSHON QUVYOSH

*Mehr ajib hisdir, ajib bir tuyg'u,
Uning cho'g'i dilda yonadi to'vlab.
Mehr - bu hayotning ajratmas qismi,
U shunday chiroqki, so'nmaydi portlab.*

*Bemehr insonlar o'tishar tanho,
Suratu besamar ishlari bilan.
Faslga mengasak umri goho,
O'tishar yozlarsiz, qishlari bilan.*

*Shirin so'zga, mehrga tashna har yurak,
Unga talpinadi har bir kexsa-yosh.
Mehr ham dillarda mangu yonadi,
Chunki u qalbdagi nurafshon QUVYOSH!*

Nasibabonu RAJABOVA,
Xorazm viloyati, Urganch tumanidagi
21 - son maxsus maktabning 6 - «A» sinf o'quvchisi.

Mohinur HASANOVA:

DUNYODA BIR TUYG'U BOR

-Agar suv bo'lsa-yu uning ichida baliq bo'lmasa, uning suvligiga ishonmayman. Inson bo'lsa-yu qalbida mehr bo'lmasa, insonligiga shubham bor.

Dunyoda shunday bir tuyg'u borki, u majruh qalblarga malham bo'ladi, dillarni bir-biriga yaqinlashtiradi. Uning nomi MEHR! U faqat qalb amri bilan ish ko'radi. U hatto toshni ham eritib, tog'ni ham parchalab tashlashga qodir.

*Mehr nuri ila yorishar olam,
Muruvvat siridan ko'ngil nurafshon.
Bu ikki fazilat doim hamnafas,
Ularga tasanno deydi har inson.*

Men mehr-muruvvatli insonni musaffo osmonda parvoz etayotgan ezgulik ramzi bo'lmish oppoq kabutarga qiyoslayman. Kabutar dillarga zavq-shavq, ko'tarinkilik ulashganidek, muruvvatli insonlar mehrga tashna qalblarda umid, kelajakka, atrofida yaxshi insonlar borligiga ishonch uyg'otadi. Ularning pok qalblarida yomonlik, qabihliklarga aslo o'rin bo'lmaydi.

Oynai jahon orqali ota-onasiz bolalarni ko'rganimda, juda achinib ketaman. Ularga dalda bo'lgim, yordam qo'lini cho'zгим keladi. Afsuski, hali juda yoshman. Ulg'aygach, ko'ngli o'ksik bolalar boshini silayotgan sahovatli kishilardek mehr-li, muruvvatli inson bo'lishni orzulayman.

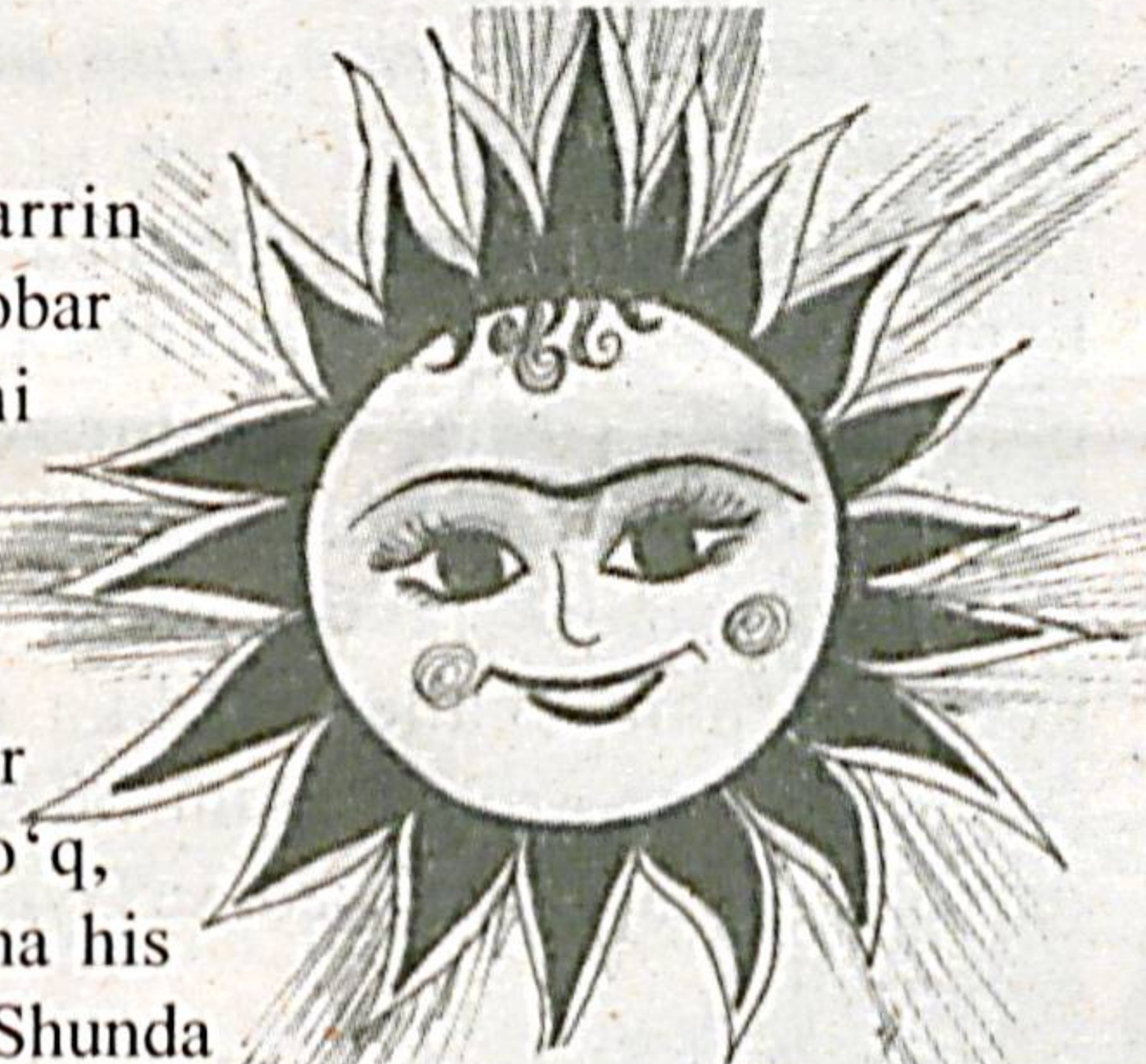
Direktorning qolidan sovg'a olish har kimga ham nasib etavermaydi.

Dilnoza QURBONOVA:

BOZORI YO'Q, XARIDORI KO'P

-O'zining zarrin nurlarini sahiylik bilan barchaga barobar hayotga quyoshga boqib, uni mehr-muruvvatli insonlarga o'xshataman. Ular qalbi ham barchaga birdek ochiq. Inson uchun mehr degan har nedan aziz bir hissiyot borki, uning bozori yo'q, xaridori ko'p. Uni yurak bilangina his qilish, dil bilan sipqorish mumkin. Shunda dil yashnaydi, boshqa ezgu amallarga qudrat yaraladi shu hissiyotlardan...

Bu ota-ona mehridir. Yana, bizning aziz va mo'tabar ustozlarimiz mehri. Ular mehriining chegarasi bo'lmaydi. Mehrli insonlar haqida gap ketganda, ko'z oldimda ona tili va adabiyot fani o'qituvchimiz Dildora opa Hamroyevaning siymosi gavdalanaveradi. Ularning maktabimizga kelganlariga atigi bir yil bo'lgan bo'lsa-da, har bir o'quvchi qalbidan mustahkam joy olishga ulgurdilar. Men ham ustozimning yo'llaridan borib, ulardek mehrli inson bo'lmoqchiman.

Ozoda FARMONOVA:

MEHR - CHAMANDAGI ENG IFORLI GUL

U qancha mo'l bo'lsa, shuncha ko'p ichki va tashqi olamingni bezaydi. U quyosh yanglig' yoritadi zulmatni.

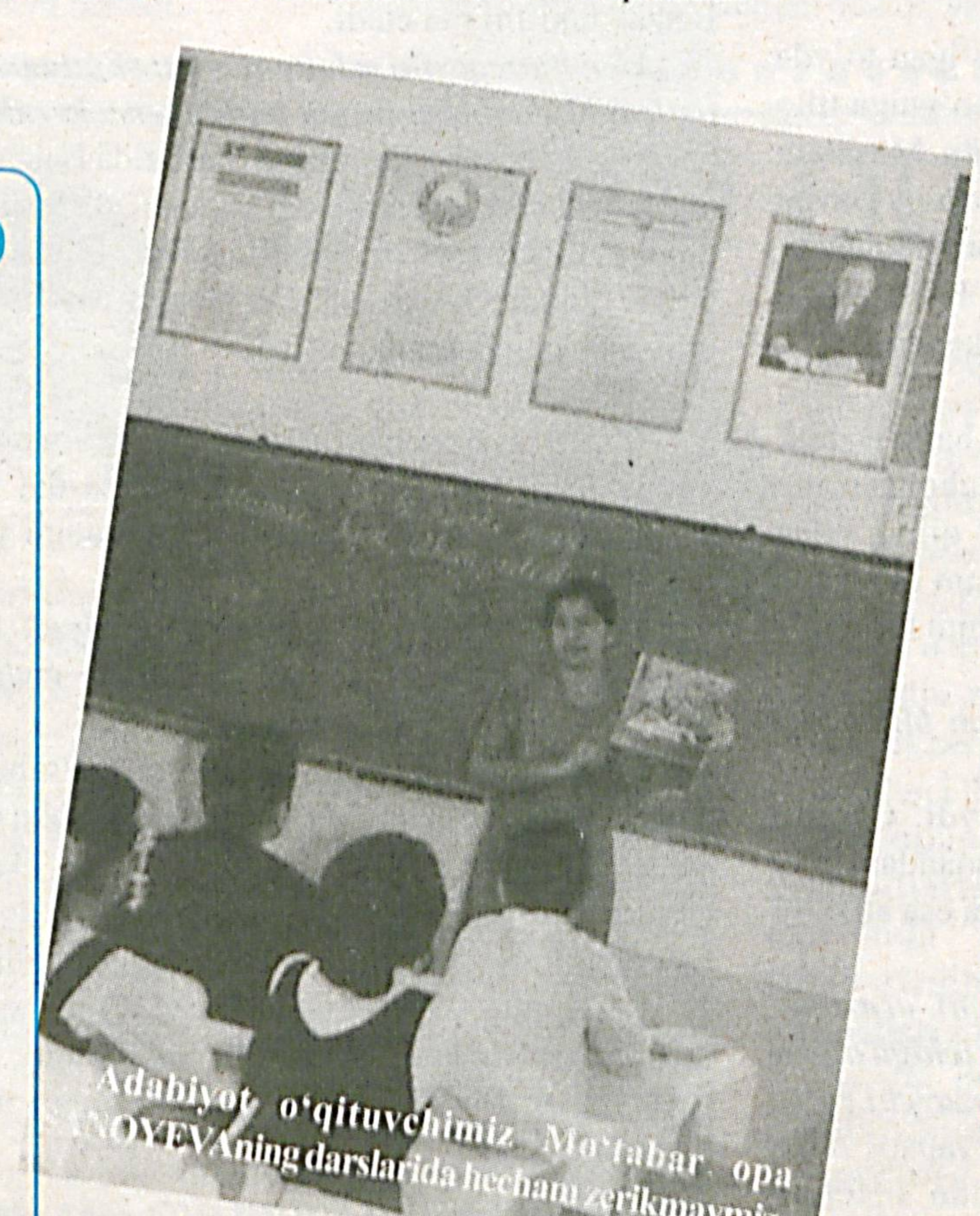
Dunyoda bog' ko'p, daraxt ko'p. Ammo shunday bir daraxt borki, uning maskani inson qalbida bo'ladi. Uning nomi MEHR. U har

birimizning qalbimizda nish uradi. Bog'bonimiz - ota-onalarimiz, ustozlarimiz sa'y-harakatlari bilan bu nihol o'sib-unadi, mustahkam ildiz otadi, hosilga kiradi. Bu daraxt egallab olgan sof va beg'ubor qalbimizda razolatga, yomonliklarga aslo o'rin bo'lmaydi. Sevimli shoirimiz Muhammad Yusuf yozganidek:

*Qorachig' da portlagan o'sha,
Iqbotiga chortlagan o'sha,
Dunyoni tor aylagan o'sha -
Mehr qolur, muhabbat qolur.*

Odam Ato va Momo Havodan bizga muqaddas meros bo'lgan Mehr muruvvatni nafaqat insonlarga, balki ona Vatanga, muqaddas tuproqqa, ona tabiatga nistaban ham ko'rsatish lozim. Shundagina u ham bizni o'z bag'rida e'zozlaydi, ular ham bizga mehr ko'rsatishadi.

Adabiyot o'qituvchimiz Mo'tabar opa Hamroyevaning darslarida hecham zerikmaymiz.

Habibjon MALIKOV, 7 - sinf o'quvchisi:

QALBIMIZDAGI NOYOB DUR

Uyimiz peshtoqiga in qurgan qaldirg'ochni kuzatdim. Jajji polaponlarining og'ziga mehr bilan yemish tutishini ko'rib hayratlandim. Demak, mehr nafaqat biz insonlarga, qushlar-u jonzotlarga ham xos fazilat ekan-da.

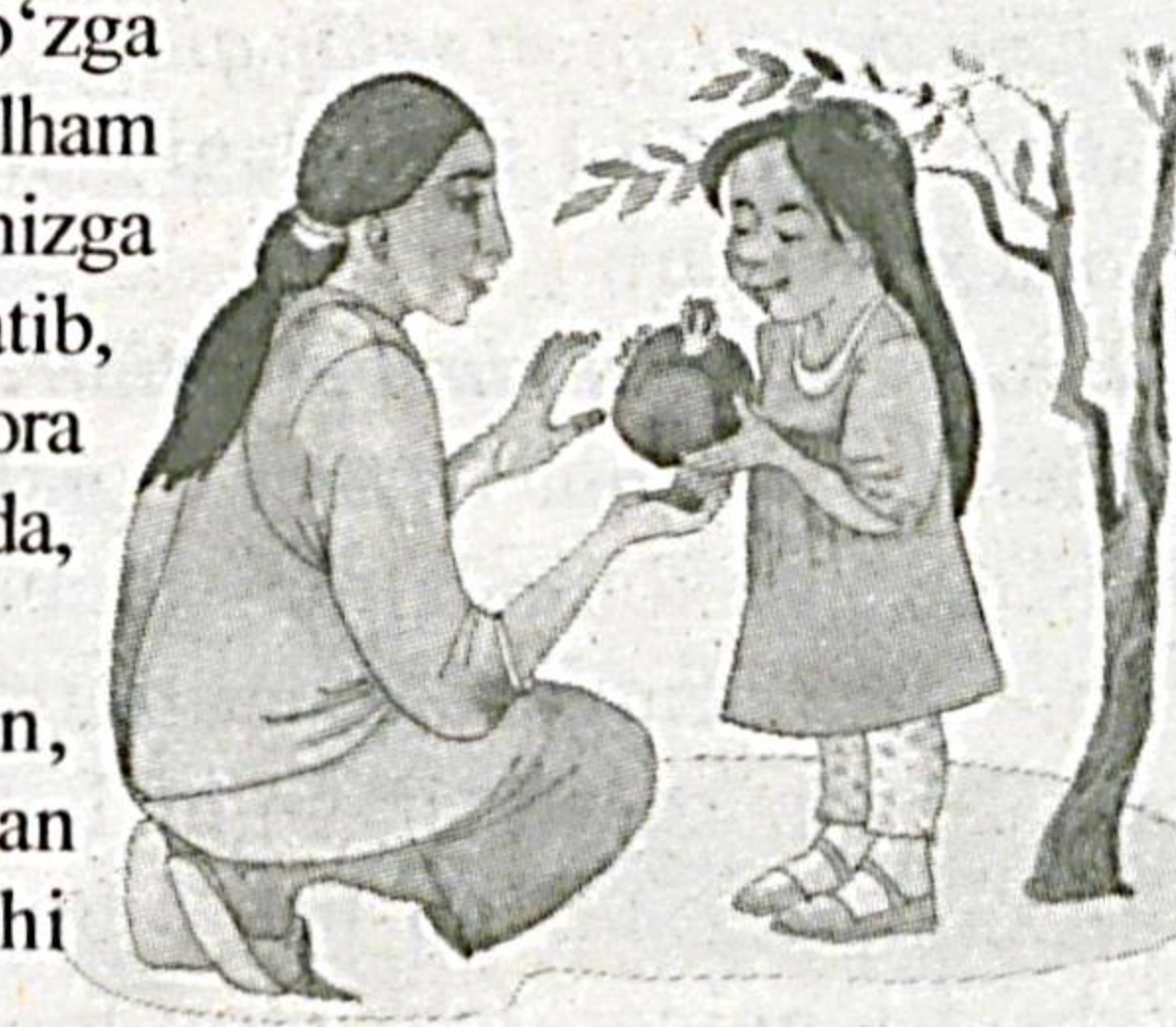
Mehr-muruvvat - bu naqadar jarangdor so'z. Uning zamirida insoniylik, samimiyat, mehribonlik kabi fazilatlar mujassam. U har bir qalbdagi, hattoki, yozuv, qahri qattiq insonlarning yuraklari tub-tubida ham yashaydi. Uni namoyon etish uchun esa har bir inson o'z qalbiga quloq tutishi darkor. Shundagina yurtimiz obod, hayotimiz yanada farovonroq bo'ladi.

Mahliyo BO'RONOVA:

MEHR, MURUVVAT...

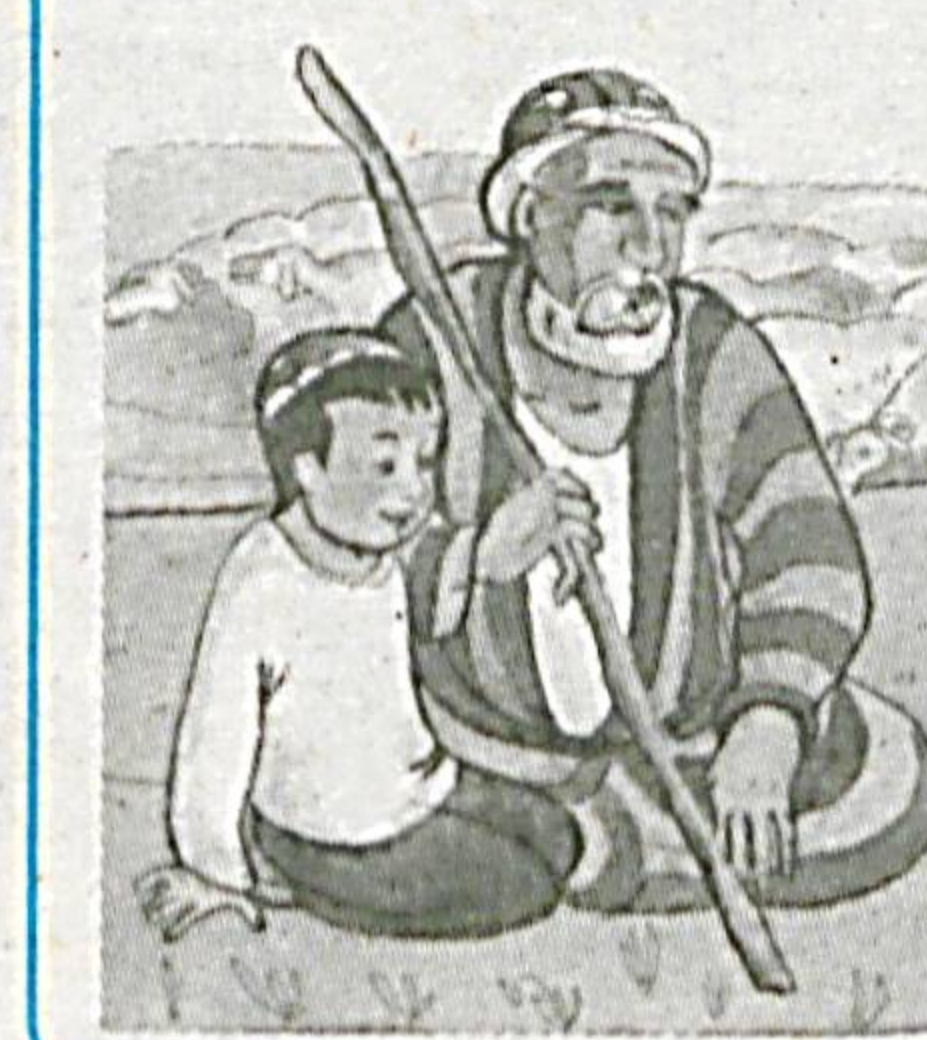
Bu qanday tuyg'uki, yot qalblarni birlashtiradi, o'zga yurakdagi dardni, armonni yurakdan his qilib, unga malham bo'ladi. Bu tuyg'u bolaligimizdanoq ongimiz, shuurimizga singib boradi. Yeyayotgan bir burda nonimizdan ushatib, do'stimizga ilinshimiz ham mittigina mehrdir. U bora-bora «kattalashib, kengayib» boraveradi. U bizning qalbimizda, ko'zlarimizda yashaydi.

Mehr - bu mening kindik qonim to'kilgan, mo'jazzina qishlog'im, bag'rida ardoqlab o'stirayotgan ota-onam, har tong nurafshon bag'riga chorlovchi qadrdonim maktabimga bo'lgan sevgimdir.

Dilshod MUHIDDINOV:

YAXSHILIK QIL, SUVGA OQIZ...

Senga yaxshilik qilgan insonni hech qachon unutma. O'zgalarga qilgan yaxshiligingni esa suvga oqizib yubor, degan ajoyib hikmat bor xalqimizda. Shunday insonlar bo'ladiki, o'zgalarga arizmas mehr ko'rsatib, uni hammaga doston qilgisi, ko'z-ko'zlagisi keladi. Garchi ular sahovatli bo'lsalar-da, men ularni mehr-muruvvatli insonlar deb atagim kelmaydi. Yana bir toifa insonlar bo'ladiki, o'zgalarga qilgan yaxshiliklarini unutib yuboradilar, bu haqida gapirsangiz, hatto jahllari ham chiqib ketadi. Men mehr-muruvvatli kishilar deganda ana shunday insonlarni tushunaman.

Shohida USMONOVA:

ZAMINNING MEHRI SHUNCHALAR BO'LSA...

O'ynoqlab, shildirab oqayotgan ariq bo'yida hayol surib o'tiribman. Esimni tanibmanki mana shu qishloq bag'ridaman, mana shu ariqcha men menga juda qadrlil bo'lib qolgan. Yodimda bor, buvim doim bir gapni takrorlardilar: «Dunyoda bir narsa borki, inson usiz hecham yashay olmaydi»

O'shandan buyon, bu narsa nima ekan, deya juda ko'p bosh qotirardim. Yoshim biroz ulg'aygachgina bu savolimga javob topdim. Bu MEHR ekan...

Shu payt olisdan eshitilgan mayin bir ovoz diqqatimni tortdi. Bu ona allisi edi. Nazarimda u mehming qo'shig'i edi. Bu so'z to'rt harfdan iborat bo'lsa-da, uning zamirida bir olam ma'no mujassam. Uning ta'siri shunchalar kuchliki, shoirming qo'lga qalam, musavvirga mo'yqalam, hofizga rubob tutishga qodir. U ona zaminda ham bisyor. Bo'lmasa, yam-yashil maysalarni, chiroyli gullarni, sarxil mevali daraxtlarni shunchalar mehr bilan o'stirarmidi? Yerningki mehri shunchalar bo'lsa, inson mehriining qudratini ta'riflashga so'z ojiz. Oramizda mehrli insonlar juda ko'p. Lekin ONALARimiz mehrga hech narsani qiyoslab bo'lmaydi. Dunyodagi eng mehr-muruvvatli insonlar ham shular deb bilaman.

Aziz bolajonlar, mana qisqacha bo'lsa ham soktarilik tengdoshlaringiz hayoti, qiziqish va intilishlari, mehr-muruvvat haqidagi tasavvurlari bilan tanishdingiz. Xo'sh, sizning hayotingizda, mahalladagi tengdoshlaringiz hayotida qanday yangiliklar bor? Siz mehri qanday tushunasiz? Shular haqida bizga yozib yuborasiz degan umiddamiz.

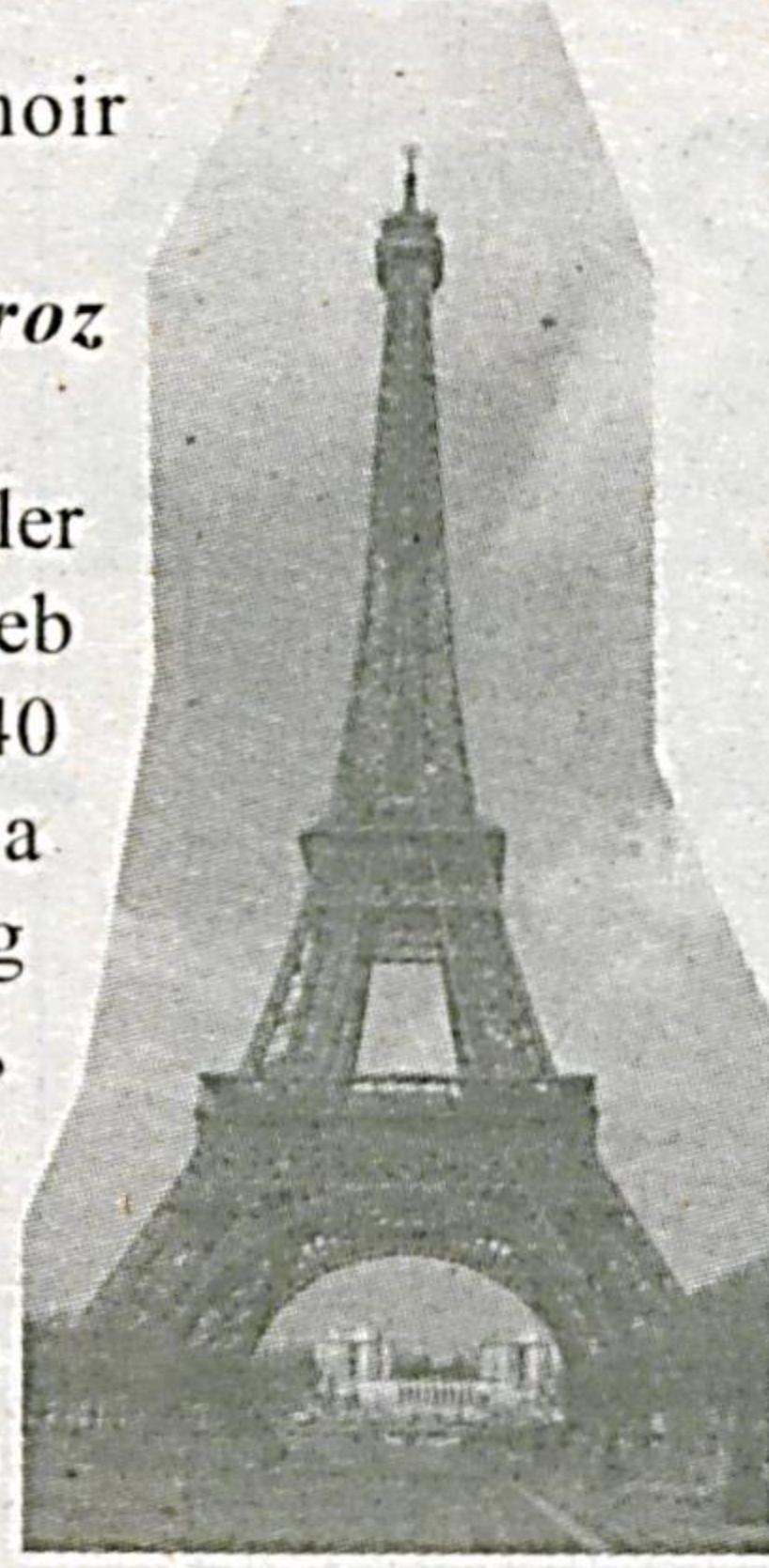
Qo'sh sahifa materiallarini Feruza JALILOVA tayyorladi.

Gap yoshda emas, boshda degan maqol bekorga to'qilmagan ekan. Mana, isboti - ro'parangizda turibdi: Uzrobonu Parijga borib keldi. Ayrim o'quvchilar: «Hali to'rt yoshga ham to'lmagan qizaloq qanday qilib Parijga boradi? Axir, hatto Navoiy bobomiz umrida Parij tugul, hatto Haj ziyoratiga borolmagan-ku!» deb ajablanishi mumkin. Ha endi, hazrat Navoiy bilan Uzrobonuni tenglashtirmaslik kerak-da: bobokalonimiz u paytlari temuriylar saltanatida «o'ng qo'l vazir» edi, ya'ni davlat ishlarini yig'ishtirib qo'yib, safarga chiqishga vaqti bo'lmagan, Uzrobonu esa bog'cha bolasi - mustaqil mamlakatning mustaqil fuqarosi, xohlansa Parijga boradi, xohlamasa bog'chaga

ko'ring, dedim. Bu haqda shoir Xurshid Davron ham yozgan.

-Boshqa e'tiroz bildirishmadimi?

-Bo'lmasam, nima uchun Hitler Eyfelni portlatib yubormagan, deb so'rashdi... Hitler Parijni 1940 yilda bosib oladi, Rossiya esa Turkistonni XIX asrning o'rtalarida zabt etadi. Hartugul, varvarlar bilan zamonaviy zobitlarning farqi bo'lsa kerak. Agar Farangistonning timsoliga aylanib ulgurgan minora

Biz bilgan va bilmagan dunyo

bo'lmaydi. Bo'пти, siz aytgan mezonni ham e'tibordan soqit qilmaylik, Balzakni nafaqat yozuvchi sifatida, balki haqiqiy farzand sifatida Fransiyaning ulug'langan, sobit e'tiqod sohibi bo'lgan.

-Ya'ni, masalan?

-XIX asrning 30-yillarida Fransiya ham ijtimoiy-iqtisodiy inqirozni boshidan kechirardi. Shunda Onore de Balzak «Revyu de Parij» gazetasida mamlakat yozuvchilariga murojaatnoma e'lon qiladi. Unda: «San'atimiz bilan tilimizni ko'z qorachig'idek asrangiz, chunki hammamiz bu olamdan o'tib ketamiz, lekin yaratgan asarlarimizda

UZROBONU PARIJGA BORDI

qatnab yuraveradi. Albatta, yakka o'zi emas, ayasi (opa ham deydi) bilan safar qildi.

General de Gol nomidagi Parij aeroportida bojxona xodimlari:

-Bu madmuazel kim bo'ladi?-deb so'raydi.

-Men Uzrobonu, O'zbekistondan!-deb javob beradi. So'ng, xodimlarning ajablanib turganini ko'rib. - Prezidentimiz Islom Karimov,-deya izoh beradi. - Qani, azamatlar, yo'lni bo'shatinglar!

«Azamatlar» yo'lni bo'shatadi va «O'zbekistonning kichikintoy fuqarosi shunday bo'lsa, bilmadik, Prezidenti qanday ekan?!» deb shivirlashadi.

-Iltimos, orqadan gap qilmanglar, yuzimga gapiringlar, - deb ogohlantiradi Uzrobonu.

-Mersi...

-Shundoq bo'lsin.

Shu kuni dam oladilar. Ertasi kuni Sena sohillari bo'ylab sayr qiladilar. Ravshanki, Parijga borgan odam albatta Eyfel minorasini tomosha qilmasdan qaytmaydi. Uzrobonu ham minorani har tomonidan tomosha qiladi, yonida suratga ham tushadi.

-Xo'sh, Eyfel minorasi ma'qul bo'ldimi? - deb so'radik.

-Yomon emas, lekin Samarqand-u Buxoroy-u Xivada undan-da ko'rkam minoralar tiqilib yotibdi.

-Biroq, Eyfel balandroq, undan Parijni tomosha qilish mumkin.

-To'g'ri, shaharni tomosha qilish mumkin. Ammo, nazarimda, bu minora shaharni tomosha qilish uchun emas, balki odamlarning ruhini ko'tarish, yuksaklikka intilishini rag'batlantirish uchun barpo etilgan. Katta shaharlarda odamlar tirikchilik ilinjida yugurib-yelib, ko'proq pul topaman deb o'zini o'tdan-cho'qqa urib, oxir-oqibat maydalashib ketganini sezmay qoladi. Inson qadri, shon-shavkati faqat kundalik tashvishlardan iborat emasligini, Eyfel kabi yuksak cho'qqilar ham borligini eslatib turish uchun bu minora tiklangan bo'lishi kerak. Yana qaydam.

-O'zlariga shunday demadingmi?

-O'zlariga aytсам, qiziq gipoteza ekan, deb yelka qisishdi.

-Keyin-chi?

-Bu gipoteza emas, haqiqat. Chunki Turkiston zabt etilganda chor askarlari ataylab Samarqanddagi osmono'par minoralarni kunpayakun qiladi, «agar biz ularning boshini egib yuradigan qilib qo'ymasak, minoralariga qarab o'zlarining ulug' o'tmishini eslaydi va yana ozodlik uchun bosh ko'taraveradi», deb xavfsiraydilar. Ishonmasangiz, rassom Vereshchaginning kundaliklarini o'qib

portlatilganda butun xalq oyoqqa turishi mumkin edi.

-Madmuazel tarixchimi, nima balo?- deb so'rashdi.

-Yo'q, men shifokor bo'laman.

Uzrobonu «intervyu» berishdan zerikdi chog'i, qo'g'irchog'ini aravachaga o'tqazib, uni «bay-bay» qila boshladi. Qo'g'irchoq «uxlagach» suhbatimiz davom etdi.

-Uzro, muhtasham imoratlari, Eyfel minorasi, umuman, nihoyatda boy davlat bo'lgani uchun Fransiya buyukmi yoki boshqa sabablari bormi?

-Imoratni hamma joyda qurish mumkin... Eshitishimcha, yaqinda

Marg'ilonda bo'lgan to'yda bitta yangi boy boshqa bir boyning bo'yniga tillo tangadan «gulchambar» taqib qo'yibdi. Masalan, o'sha tilloni musodara qilib, puliga zamonaviy Davlat kutubxonasi barpo etish mumkin... Gap shundaki, mamlakatni boylik emas, odamlar ulug'laydi, fidoyi zotlar mamlakatni shon-sharaflarga burkaydi.

-Napoleonni nazarda tutyapsanmi?

-Napoleon ham o'zicha buyuk, unga hatto Balzak taqlid qilgan. Uning yozuv stolida jahongirning haykalchasi, haykalcha ostida esa: «U qilich bilan oxiriga yetkaza olmagan ishni men qalam bilan ado etaman», degan dastxat yozib qo'yilganini bilsangiz kerak.

-«Temur tig'i yetmagan joyni qalam bilan oldi Alisher», degan misraga o'xshar ekan.

-Aksincha, bunisi unisiga o'xshaydi. Chunki Onore de Balzak bu gapni 180 yil muqaddam o'zi uchun shior qilib olgan, siz aytgan misra esa atigi 40 yilcha ilgari yozilgan.

-To'g'ri. Balzak ham buyuk yozuvchi. «Insoniy komediya»si qirqdan ortiq romanni o'z ichiga olgan turkum. Bizda qirqta roman yozgan yozuvchi yo'q.

-Siz yana moddiy asosga qaratib buryapsiz. Axir, fidokorlikni moddiy mezonlar bilan o'lchab

san'atimiz qoladi, tilimiz qoladi, ular hech qachon o'lmaydi, hatto bizning mamlakatimiz yer yuzidan yo'q bo'lib ketgan taqdirda ham odamlar «bu yerda Fransiya bo'lgan edi!» deb eslab yurishadi», degan edi.

-Demak, u ko'proq pul topaman deb oldi-qochdi asarlar yozmang, xalqimizning chinakam ma'naviy mulki bo'lib qoladigan asarlar yozdingiz, deb da'vat qilgan ekan-da?!

-Bundan tashqari, u haqiqiy san'atkor pulga ham, amal yoki unvonga ham sotilmasligi kerak, deb hisoblangan.

-Og'izda aytish oson, lekin unga amal qilish qiyin-da?

-Balzak lafziga vafo qilgan... Viktor Gyugoni ham bilasiz, ulug' yozuvchi (yigirma yilcha muhojirlikda yashagan). Shu zotning nomzodi Fransiya akademiyasiga ko'rsatiladi. O'chakishgandek, xuddi o'sha yili Balzakning nomzodi ham akademiklikka tavsiya etiladi. Gyugoning nomzod ekanini bilib, Balzak darhol da'vogarlikdan voz kechadi va Gyugo akademik etib saylanadi.

-Tahsinga loyiq ekan. Bizda esa buning teskarisi bo'lganini bilaman: talabalik yillarida do'st tutingan ikki og'ayni yoshlari bir joyga borganda akademik o'rnini talashib, yuzko'rmas dushmanga aylanadi.

-1848 yilda muvaqqat hukumat Balzakka Maorif vaziri mansabini taklif etadi. «Qulluq, men «Dehqonlar» nomli roman yozyapman», deb Balzak taklifni rad etadi.

-Men bunaqasini eslolmayman: shunaqa taklif bo'lsa, bizda mindi-mindi bo'lib ketsa kerak!

-Eng achinarlisi, umrining oxirlarida Balzakning nomzodi yana akademiklikka ko'rsatiladi, lekin unga faqat ikki kishi ovoz beradi, xolos. O'shalardan bittasi Viktor Gyugo edi. De Noayli ismli «4-sort g'ovachak» akademik bo'ladi.

-Afsus...

-Albatta, Balzak ham afsuslanadi. Lekin mehnati hayoti chog'ida qadrlanmagan bo'lsa-da, Vatan oldidagi burchini sharafla bilan ado etganini yaxshi bilardi.

-Gyugoning gaplari esimda: «Buyuk zotlar o'zlariga shohsupa yaratib ketadilar, yodgorlik o'rnatish esa kelajakning vazifasidir».

-Shuning uchun men aytamanki, Fransiyaning buyuk qilgan narsa moddiy boylik emas, balki Onore de Balzak, Viktor Gyugo, Aleksandr Dyuma, Gyustav Flober, Gi de Mopassan, Antuan de Sent-Ekzyuperi, de Gol kabi fidokor farzandlaridir.

Uzrobonu: «Qo'g'irchog'im uyg'onib qoldi», deb yana o'rnidan turib ketdi. Suhbatimiz tag'in chala qoldi. Mayli, qolgan qismini keyin davom ettiramiz.

Kamola HAQQULOVA suhbatlashdi.

CHUMCHUQ VA BESHIKTEBRATAR

Bor ekan-da yo'q ekan, shu moviy gumbaz ostida bir ona chumchuq yashar ekan. U har bahor tuxum qo'yib, bola ochar, lekin chumchuq polaponlari voyaga yetib yetmay, zaharli ilonga yem bo'larkan. Ona chumchuq bu holdan qattiq qayg'urib, aziyat chekib qolaverar ekan. U har yili polaponlarni omon saqlab, katta qilish niyatida hilvat-hilvat joylarni topib uya qurar, ammo qayerdandir paydo bo'lgan ilon endigina ko'z ochgan bolalarini yeb ketar ekan. Bu safar ham bola ochish oldidan ona chumchuq ehtiyot choralarini ko'ra boshlabdi. U o'ylab-o'ylab, eng kuchli hayvon-yo'lbarsning oldiga yordam so'rab borishga qaror qilibdi.

-Yo'lbars, debdi u bir shoxda turib, huzuringga najot istab keldim. Ochko'z ilon menga kun bermaydi. Har yili bolalarimni yeb qo'yadi. Yordam ber, jonimdan to'yib ketdim. Nima qilarimni bilmay, boshim qotgan.

Meni qiyin ahvolga solib qo'yding-ku, chumchuqjon, debdi yo'lbars.

-Ilondan men ham o'lguday qo'rqaman, yo'ldan chiqib qolsa, uni bexosdan bosib olmay deb doim xushyor yuraman. Yaxshisi sen bo'rini oldiga bor, u ancha tadbirkor, ehtimol senga yordam berar. Chumchuq kul rang bo'rining makoniga uchibdi. Kulrang botir, - bo'riga yolvoribdi chumchuq, ining tepasiga uya qurib, bola ochishimga ruxsat ber, zora ochko'z ilon sendan qo'rqib, uyamga chiqmasa. Evaziga umrim bo'yi xizmatimga bo'lardim.

-Ey, chumchuqjon, bajonidil edi, lekin u gazanda mendan zarracha ham hayiqmaydi-da, aksincha, men undan qo'rqaman. Maslahatim, sen tulkinging oldiga bor... U dunyodagi eng ayyor hayvon. Ehtimol tulki ilonning dodini berishi mumkin, debdi bo'ri achingan ko'yi...

Ona chumchuq noiloj tulki huzuriga borib, o'z dardini bayon etibdi. Shunda tulki: «Mening hiyla-nayranglarim ilonga zarracha ham ta'sir qilmaydi», - deb javob beribdi.

Jafokash ona chumchuq o'rmonning eng kuchli hayvonlari huzuridan hafsalasi pir bo'lib qaytibdi. U chanqog'ini bosish uchun ko'lga qo'nib, suvdan to'yib ichibdi. Ko'l bo'yida xomush o'yga cho'mib turgan ekan, suvdan bir qurbaqa vaq etib sakrab chiqibdi.

-Hoy, chumchuq, xomush ko'rinasan?- deb so'rabdi qurbaqa.

-Ey, seni nimaning farqiga borarding qurbaqa? Mana tuxum qo'yib, bola ochish davri ham o'lib borayapti. Men esa hamon o'zingga bexatar joy topa olmay, ovorai sarsonman. Qayerda bola ochmay, ochko'z ilon paydo bo'lib, bolalarimni yeb ketadi. Xatarsiz jo'zlab, yo'lbars, bo'ri, tulkilarning makoniga borgan edim, ularning o'zlari ham ilondan o'lguday qo'rqishar ekan. Demak, dunyoda ilondan kuchli jonzot yo'q. Endi nima qilishga hayron bo'lib turgandim...- debdi chumchuq.

-Chumchuqjon, sen ko'p qayg'urma, buning chorasi bor, debdi qurbaqa. Sen to'g'ri beshiktebratarlar o'lkasiga uch, ulardan yordam so'ra, faqat o'shalargina yordam berishi mumkin.

-Fu, nimalar deb vaqillayapsan, axir beshiktebratarlar o'z yemishim-ku. Shunday katta yirtqichlar betlamayotgan gazandaga xipchabel bas kelarmidi?- debdi-yu, chumchuq uchib ketibdi.

U moviy osmonda uchib borayotib, ko'p o'ylabdi. O'ylabdi-yu o'yining poyoniga yetolmabdi. Nihoyat, «Beshiktebratarga borsam, bora qolay», degan fikrga kelibdi va beshiktebratarlar yurti tomon burilibdi. Chumchuq paydo bo'lganidan xavotirga tushgan beshiktebratarlar in-iniga yashirinib olishibdi. Buni sezgan chumchuq bir shoxga qo'nibdi-yu, ularga yuzlanibdi:

-Beshiktebratar, hoy, beshiktebratar!

-Nima deysan, debdi ona beshiktebratar qo'rqa-pisa...

-Senlar ilondan qo'rqasmishsizlar, shu rostmi?

-Ha, rost, javob beribdi beshiktebratar ichkaridan.

-Unday bo'lsa, bir so'rovim bor, bu yoqqa chiq.

-Yo'q, chiqsam yeb qo'yasan!

-Yemayman. Bolalarimni ilon balosidan saqlashda ko'mak ber. Yordam bersang, senlarga zarar yetkazmayman, qasam ichishga ham tayyorman, faqat yordam bersang bas,- yolvoribdi chumchuq.

-Unday bo'lsa, mayli. Bizning makonda uya qurib, bola ochaver, bu yerga ilon zoti yaqin yo'lamaydi, debdi beshiktebratar. Chumchuq minnatdorchilik izxor etib, beshiktebratarining makonidagi bir daraxtga uya quribdi, tuxum qo'yib, bola ochibdi. Garchand beshiktebratar kafolat bergan bo'lsa-da, u doimo xadik va qo'rquv ostida yashar ekan.

Shunday qilib, kunlar ketidan kunlar o'taveribdi. Jish polaponlar asta-sekin ulg'ayib, temirqanot bo'la boshlabdilar. U tinmay yemish tashib bolalarini boqaveribdi.

Chumchuq bir kuni og'zida chigitrtka bilan uchib kelib, yerda chiyalanib yotgan ilonga ko'zi tushibdi. qo'rqanidan yuragi yorila yozibdi. Hushini yig'ib, nazar tashlasa, ko'zi o'yib olingan ilon qip-qizil qonga belanib o'lib yotganmish. Chumchuq darhol bolalari yoniga uchib o'tibdi. Polaponlar onasini ko'rishlari bilanoq baravariga «Menga bering, menga bering» degandek, og'izlarini kappa-kappa ochib, chug'urlasha boshlabdi.

Xayriyat, hammasi sog'omon ekan, ko'nglidan o'tkazibdi chumchuq. U beshiktebratarining jasurligiga qoyil qolib, undan o'zicha minnatdor bo'libdi.

Endi chumchuq gazandadan qutuldim, deb betashvish yashay boshlabdi.. Polaponlar ham kundan-kunga o'sib ulg'ayibdilar. Ular bilan birga chumchuqning ham tashvishi orta boribdi. Qancha ko'p yemish keltirmasin, ularni to'yg'azib bo'lmas ekan. Tinmay o'lja qidirish qari chumchuqning tinka-madorini quritayozibdi. Bir gal u olisdan horib kelibdi-yu, tumshug'idagi o'ljani bolalariga tutgach, biroz nafas rostlab, beixtiyor yerga qarabdi. Qarasa, beshiktebratarining son-sanoqsiz bolalari o'rmalab, o'ynab yurishgan ekan. Shunda chumchuqning niyati buzilibdi. Ammo u darrov bu fikrdan qaytibdi, beshiktebratarlar qilgan

Bir ertak so'zlayin...

yaxshilikni eslabdi-da, o'zidan-o'zi uyalib, olis-olislarga uchib ketibdi. Biroq, bolalarini boqish kundan-kun sari og'irlasha boribdi. Yemish topish ham oson emas. Uzukun uchib-yugurib quruq qaytgan, bolalari och qolgan kezlari ham bo'lar ekan. Shu bois endi u beshiktebratarining bolalariga ko'z olaytira boshlabdi.

-Bolalarim och hisob, o'ylabdi bir kun u, xavf-xatarli kunlar ham o'tdi, shu beshiktebratarchalardan bitta-yarimta tutib, ularga bersam, nima bo'пти? Ular kamayib qolarmidi?

Niyati buzilgan chumchuq tevarakatofga olazarak boqib, pastga o'qdek sho'ng'ibdi. Sho'ng'ibdi-yu,

beshiktebratarchaga chang solib, yuqoriga ko'tarilib chiqibdi-da, uni nimtalab bolalariga beribdi. Bu ishni u shunchalik tez amalga oshiribdiki, hech kim sezmay qolibdi.

Ona beshiktebratar iniga qaytib, bolalariga shunday nazar tashlashi bilanoq, bittasi yo'qligini faxmlabdi. Bu chumchuqning ishi ekanligiga aqli yetibdi-yu, darhol bolalarini olib boshqa tomonga ko'chib ketibdi.

Chumchuq navbatdagi ovdan qaytib, uyasining ustiga qo'nsa, unda bolalari o'rniga dahshatli qop-qora gazanda kulcha bo'lib yotgan emish. U qo'rquvdan dong qotib qolibdi. Hatto uchib o'zini qutqarishga ham madori qolmabdi. U tumshug'idagi yemishni ilonga tutibdi. Ilon esa asta-sekinlik bilan qora, ayri tilini chiqarib, chumchuqqa yaqinlashibdi...

Abdulla AHMAD
MUHAMMAD ALI

QALBIM QUVONCHGA TO'LDI

Shogird haqida so'z

Bugun Yoqutxon opaning quvonchi cheksiz. Qalbida g'urur shukuhim u j a s s a m.

Hayajoning boisi o'zi bilim berib ardoqlagan o'quvchilari yana bir yoshga ulg'ayishib, yuqori sinfga o'tishadi-da. Yoqutxon Sobirova ham 6- ham 9-sinfga rahbarlik qildilar. O'quvchilarning o'z ustozlarini sidqidildan hurmat qilishlarini ko'rib, lol qolasiz. Demak qalbi daryo ustoz har ikkala sinf bolalarining ko'ngliga birdek yo'l topa olibdi-da. Bugun oxirgi qo'ng'iroq. Maktab hovlisi ota-onalar, mehmonlar bilan gavjum. Ilgari shu maktabda ishlab, ayni paytda qarilik gashtini surayotgan muallimlar qatorida meni ham taklif qilishdi. Oxirgi qo'ng'iroqning har yilgi hayajoni o'zgacha. Shu bayramda men ham ishlagan davrlarimni eslab qalbim quvonchga to'lib ketdi.

Tadbirida Yoqutxon rahbarlik qilayotgan ikki sinf o'quvchilari o'zlarining sport chiqishlari, badiiy gimnastika, dutor, tanbur chertib klassik qo'shiqlarni maromida ijro etishlaribarchaga manzur bo'ldi. Ona tili va adabiyot berayotgan maktabda to'garagini ham Ham dars berish, sinfnig ham oilaning farzandlarining maromda olib tinib-tinchimas mehnatlari zoye ketmabdi.

Ta'lim maskanining 9-sinf o'quvchilaridan Nilufar Nabiyeva, Gulzoda Yunusova, Dilnoza Jahongirova, Farhod Shorahimov, Baxtiyor Zaidov kabi a'lochi, jamoatchi, mohir sport ustalari maktab

Faxriy yorliqlari bilan taqdirlangan bo'lsa, 6-sinf o'quvchilaridan Abdulla yeva Mushtariy, Fayziyeva Malika, Jalilov Shoxruh, Babatayeva Gulnoza kabi a'lochi, jamoatchi o'quvchilar sinfnig faxridir. Ushbu sinf o'quvchilari orasida «Bulbulcha» ansamblining solistlari, Paxtakor komandasi jamoasining yosh ishtirokchilari ham bor. Bu bolalar kelajakda yetuk rassom, musiqachi, shoir-u yozuvchilar bo'lishiga ishonaman. Yoqutxonga esa, bilim bog'ida yana yuzlab o'quvchilarga sidqidildan bilim berib va bu borada aslo horimay mehnat qilishiga tilakdoshman.

Mufassal VALIYEVA.

TERAK

Leonardo da VINCHI

Terak hamma daraxtlardan erta voyaga yetadi. Uning shoxlari ko'z o'ngimizda atrofdagi daraxtlarni ortda, qoldirib, samoga talpinadi.

Kunlardan bir kuni terakda fikr uyg'ondi. U ham bo'lsa, hayotda o'ziga munosib yo'ldosh topish. U uzoq o'ylab nihoyat, uzum novdasini tanladi. «Bu qanday gap!» «Bu shashtingdan qayt» deyishardi do'stlari unga joni achib:

Bu go'zal uzum novdasini deb, ozmuncha g'am chekmaysan. U senga noloyiq. Bu faqat yuqoriga talpinib o'sishini bilamiz xolos. Uzum novdasi hayotingga to'g'anoq bo'ladi,- deya maslahat berishdi. Ammo qaysar terak o'z so'zida turib oldi. Yoshgina oshiq go'zal uzum novdasi bilan o'z hayotini bog'ladi va unga bosh egdi. Bundan foydalangan uzum novdasi terakka

chirmovuqdek o'ralib oldi. Uni holi joniga qo'ymadi. Terak tang ahvolda qoldi.

O'z qaddini mustahkam sezgan novda ulg'ayib meva bera boshladi. Uzum novdasini terakka o'rnashib qolganini ko'rgan bog'bonning chehrasi yorishdi. U terakka qo'shilib ko'p ham yuqorilab ketmasligi uchun, bahorda terak shoxlarini butalay boshladi. Nega deganda, kuzda hosilni yig'ib olishda unga qo'l kelishi uchun. Endi terakning adl qomati qani? U uzum novdasini opichlab yon veriga shoxchalay boshladi. Taqdirga tan berishdan o'zga chora yo'qligini angladi. Endi uning vazifasi o'zgargan. Bir umr ma'shuqasining xizmatida...

Do'stlari esa osmonga tik boqib, qaddi-qomatini bo'y-bastini ko'z-ko'z qilib adl turishardi.

Bizning tarjima

TURNALAR

Qadim zamonda bir qirol yashagan ekan. Uning dushmanlarining son-sanog'i yo'q. Sodiq do'stlari esa turnalar ekanlar. Qushlarning fikricha, qirol yov ta'qibida ekan. Xoh kunduz, xoh kecha dushman hujum boshlashi mumkin.

Qanday yo'l tutish lozim? Qanday muhokama qilishdi turnalar. Navkarlarning parvoyi palak. K e c h a - y u k u n d u z uxlashardi. Itlar kun bo'yi ov qilib holdan toyadi. Ularga ham ishonish qiyin.

Endi saroyni qo'riqlash bizning zimmamizda. O'zga chora yo'q. Tinchlik bo'lsa, xalqning ham, qirolning ham hayoti osuda kechadi. Kelishuvdan so'ng turnalar uchga bo'linadi. Tegishli hududda navbatma-navbat nazorat o'rnatdilar. Eng ko'p turnalarni o'z ichiga olgan guruh saroy atrofidagi

yaylovdan, ikkinchi to'da saroyning kirish va chiqish joylaridan, qolganlari esa qirol yotog'i atrofidan o'rin egalladi.

Mabodo g'aflat bosib uxlab qolsak nima bo'ladi, - deb so'radi yoshgina turna.

-Buning chorasi bor,-dedi, sermulohaza turnalar boshi.

- Hammalarning navbatchilikda bir oyog'ingizda turasizlar. Ko'tarilgan oyoq panjasida tosh bo'ladi. Ko'zingiz uyquga ilingan paytda panjangizdagi tosh yerga tushib, uyg'otib yuboradi.

Ana shundan buyon turnalar uyqusiz bir oyoqda, har ikki soatda navbat almashib qo'riqchilik qilishadi. Shu mahalgacha hali birortasi ham changalidagi toshni tushirib yubormadi. Bu degani, o'z vazifasini uddalay olgan sodiq turnalardir. Shuning uchun ham ularni qirol turnalari deb atashadi.

Vasila PO'LATOVA tarjimasini.

OFFOBIMSIZ MUALLIM

Kechagina bog'chadan qaytib,
Quchoq'ingga yo'l oldim maktab.
Alifbedan saboqlar aytib,
O'rgatardi harflarni maqtab.
Ustozimiz onamiz kabi,
So'zlarida bir olam ma'no.
Qalbi go'yo mehr maskani,
Dunyoda yo'q siz kabi dono.
Kattalarni hurmat qilishni,
Kichiklarga izzat bilishni.
Barchasidan berdingiz ta'lim,
Oftobimsiz aziz muallim.

Dilfuza QALANDAROVA,
Xorazm viloyati Urganch shahridagi
22-maktabning 7-«G» sinf o'quvchisi.

Tengdoshlaring ijodi

YO'LG'IZLIK

Majmuntolga suyangancha jim,
O'tirardi nuroniy kekka.
Ko'z qatida tomchilar uyum,
Qani yana nihollar ekka...
Bosh qo'yadi tolga suyanib,
Mushohada etar o'ylarin.
Qo'llarini oxista silab,
Yashirmoqchi bo'lar sirlarin.
Ko'ngil yarim, suyanch yo'q tog'dek,
Majmuntolni qiladi ardoq.
Bu dunyoda yolg'izlik armon,
Bu dardga yo'q chorasi biroq.

Intizorxon ASHUROVA,
Farg'ona viloyati, Beshariq tumanidagi
4 - bog'cha-maktabning 9 - sinf o'quvchisi.

MANTIQUIY SAVOL

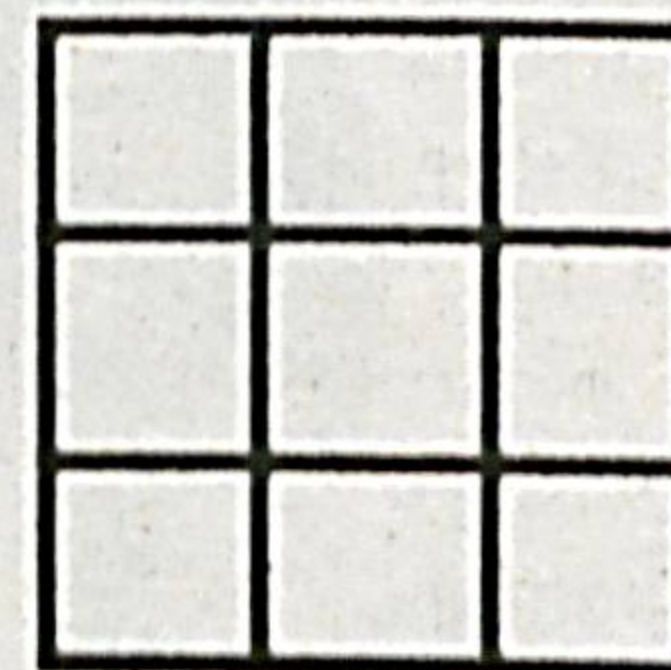
Aziz o'quvchilar, mana yozgi ta'tilga ham chiqib oldingiz. Ta'tilda ham biroz boshingizni «qotirish» maqsadida tengdoshingiz - Toshkentdagi 169 - maktabning 8 - sinf o'quvchisi Dilshod G'OFUROV quyidagi mantiqiy savolni yozib yuboribdi:

Qadimda Toshkent shahri rivojlangan, qudratli shaharlardan biri bo'lgan. Shaharning atrofi baland devor bilan o'ralgan bo'lib, uning 12 ta darvozasi bo'lgan. Chig'atoy, Ko'kcha, Kamolon, Samarqand darvozalari shular jumlasidandir. Har bir darvozaning tashqarisida qabristonlar bo'lgan. Ularning ma'nosi, bu buyuk xalqning yuksak falsafa sohibi ekanligini anglatgan.

SAVOL: Ayting-chi, darvozalar tashqarisidagi qabristonlar qanday ma'noni anglatgan?

QIZIQARCI MASALALAR

1. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 raqamlarini faqat bir marta ishlatib, quyidagi kataklarni shunday to'ldiringki satrlar, ustunlar va dioganallari bo'yicha qo'shganda 15 soni chiqsin.

2. Oltita odam bir biri bilan salomlashsa, qo'l berib ko'rishuvchilar soni qancha bo'ladi?

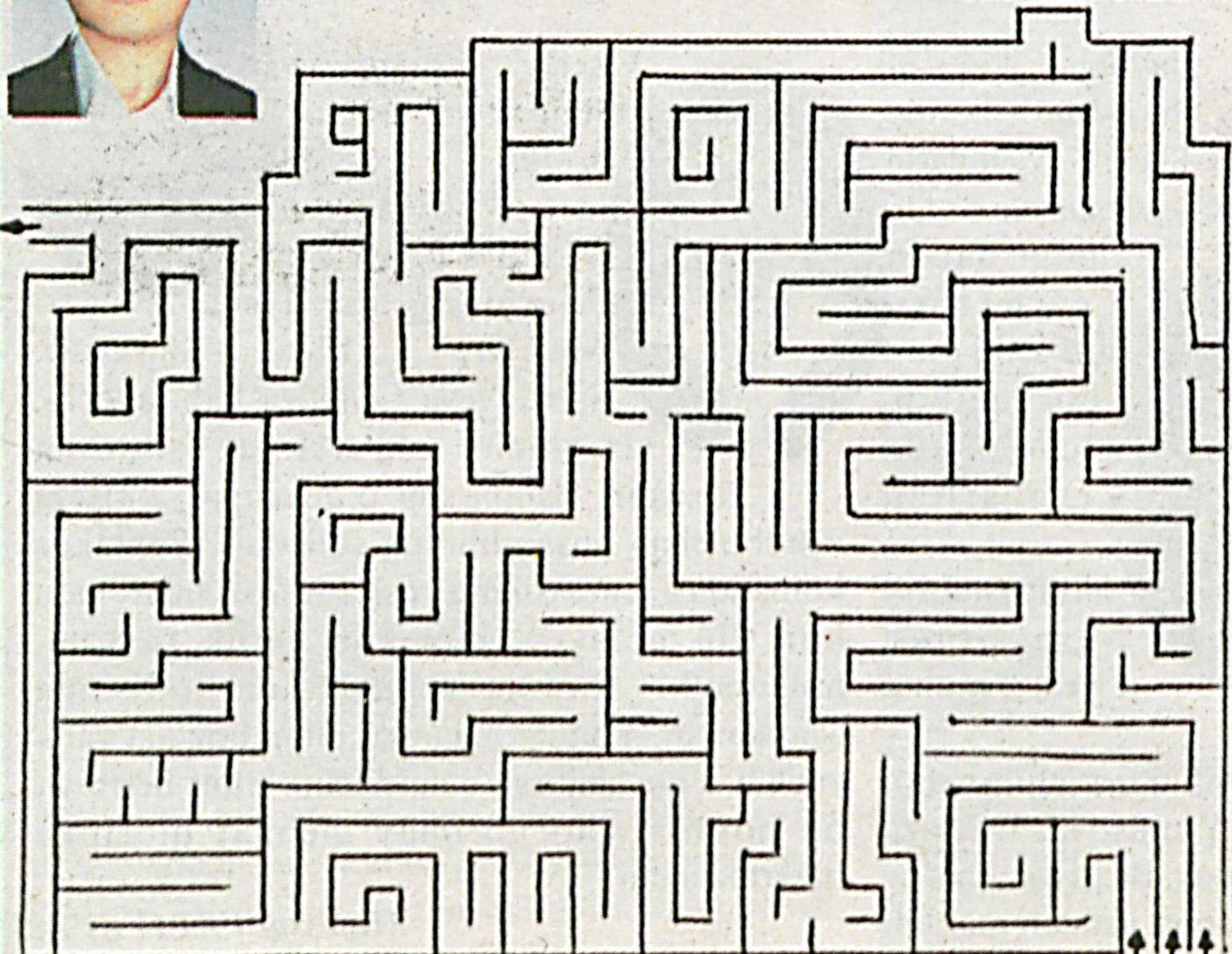
3. Ulug'bek tog'amning sigiri bir arava bedani 14 kunda, buzog'i esa 35 kunda yeydi. Ulug'bek tog'amning sigiri va buzog'i bir arava bedani necha kunda yeb bo'lishadi?

Davronbek BEKCHANOV,
Xorazm viloyati, Urganch shahridagi
10 - maktabning 3 - «A» sinf o'quvchisi.

LABIRINT

Bo'sh o'tirmay bosh qotir

Tuzuvchi: Toshkent shahar, Chilonzor tumanidagi
131-maktabning 7- «B» sinf o'quvchisi
Toir ISMOILOV.

TONG yulduzi

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

BOSH MUHARRIR:
Umida ABDUAZIMOVA

TAHRIR HAY'ATI:
Turobjon JO'RAYEV,
Mirakmal MIROLIMOV,
Botir UBAYDULLAYEV,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruz JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Abdusaid KO'CHIMOV,
O'ktam OHUNOV,
Ergashvoy SARIQOV.

Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 022 raqam bilan 2003 yil 11 dekabrda ro'yxatdan o'tgan.

Noshir «Ijod dunyosi» nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi» nashriyot uyi kompyuter bo'limida terib sahilalandi. Gazeta haftaning dushanba kuni chiqadi. Hajmi A-3, 2 bosma taboq. Toshkent matbaa kombinatida chop etildi.

Adadi - 34609 Buyurtma № J 000250

Gazetani Otabek ESHCHANOV sahilalandi.

Navbatchi: O. TURSUNBOYEVA.

Manzilimiz: 700129, Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi, 30-uy. Obuna indeksi: 198

Bizning elektron pochta: iind@uzpak.uz

Tel: 144-63-08 144-62-34 Tel./ faks: (99871) 144-37-24